

ת"פ 33077/12/12 - מדינת ישראל נגד אברהם אברהמי

בית משפט השלום בירושלים

09 פברואר 2014

ת"פ 33077-12-12 מדינת ישראל נ' אברהמי

בפני כב' השופטת דנה כהן-לקח
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אברהם אברהמי

הנאשם

הכרעת-דין וגזר-דין

רקע

1. בהתאם להודאת הנאשם שניתנה במסגרת הסדר טיעון, קבעתי ביום 5.3.2013 כי הנאשם ביצע את העבירות שיוחסו לו בכתב-האישום המתוקן כדלקמן: ידיעות כוזבות לפי סעיף 243 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק); וכן ניסיון לקבלת דבר בתחבולה לפי סעיף 416 לחוק העונשין בצירוף סעיף 25 לחוק.

על-פי עובדות כתב-האישום המתוקן, ביום 17.2.2011 העביר הנאשם את מפתחות רכבו לאדם שזהותו אינה ידועה למאשימה, וזאת כדי שאותו אדם יגנוב את רכבו של הנאשם. ביום 20.2.2011, לאחר שרכבו של הנאשם נלקח על-ידי אותו אדם, ניגש הנאשם לתחנת המשטרה במעלה אדומים והגיש תלונה בגין גניבת רכבו, בידעו כי התלונה כוזבת. כמו כן, בו ביום דיווח הנאשם לחברת הביטוח הראל כי רכבו נגנב, בידעו כי אין הדבר נכון. כל זאת, במטרה לקבל במרמה את כספי הביטוח. ביום 22.2.2011 זומן הנאשם לתחנת המשטרה ונחקר אודות התלונה שמסר ביום 20.2.2011. הנאשם הודה בחקירה זו כי רכבו לא נגנב וכי מסר ידיעה כוזבת. בכל אלה הודה הנאשם לפניי, ובגין כך נקבע כי ביצע את העבירות שיוחסו לו.

2. הצדדים חלוקים ביניהם בשאלת הרשעתו של הנאשם בדין. לעניין העונש, הוסכם בין הצדדים כי יוטלו על הנאשם שעות שירות לתועלת הציבור. עוד הוסכם כי בטרם שמיעת הטיעונים לעונש, יופנה הנאשם לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר בעניינו.

תסקיר שירות המבחן

3. מתסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם עולה כי הנאשם הינו כבן 23, רווק ללא ילדים, נעדר עבר פלילי. בעת הכנת התסקיר, עבד הנאשם במשך כחצי שנה בעיריית ירושלים. הנאשם בן למשפחה בת ארבע נפשות. הוריו התגרשו בשנות ילדותו ובהיותו הבן הבכור, קיבל על עצמו אחריות על מילוי תפקיד גברי במשפחה, אשר על-פי הערכת

שירות המבחן לא היה מותאם לגילו וליכולתו. כחלק מכך, הנאשם חש אחריות לסייע לאמו כלכלית, נוכח קשייה בפרנסת המשפחה ובהעדר תשלום מזונות קבועים מצד האב. הרקע לביצוע העבירה הנדונה נעוץ במצוקה כלכלית ובתחושת אחריות ורצון של הנאשם לסייע לאמו בתשלומי המשכנתא. שירות המבחן התרשם כי הנאשם בעל יכולות לתפקוד תקין ולניהול אורח חיים נורמטיבי בדרך כלל. באשר להמלצה - בהתחשב בגילו הצעיר ובהעדר הרשעות קודמות, ועל-מנת שלא לפגוע באפשרויות בניית עתידו המקצועי, המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעתו של הנאשם בדין ולהטיל עליו ענישה מוחשית של עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 220 שעות.

השתלשלות העניינים בהליך והראיות שהוצגו

4. בתיק זה התנהלו מספר דיונים בסוגית ההרשעה. עיקר המחלוקת התמקדה בשאלה האם הוכח שהרשעה נגרום נזק קונקרטי חמור לשיקום הנאשם או לעתידו. בעניין זה התנהלו מספר ישיבות עקב התפתחות שארעה במהלך ניהול ההליך כמפורט להלן.

בתחילה, ביקש הסנגור לדחות את מועד הדיון שהתקיים ביום 23.10.2013. באותו שלב, עבד הנאשם בעיריית ירושלים. בקשת ההגנה לדחיית מועד הדיון נועדה להשיג ראיות על-מנת להוכיח כי הרשעת הנאשם תפגע בהמשך העסקתו ו/או באפשרויות קידומו של הנאשם בעירייה.

הדיון אמנם נדחה ליום 1.1.2014. באותה ישיבה, הגיש הנאשם מכתב של יו"ר ועד העובדים בעיריית ירושלים בו צוין כי אם תירשם לנאשם הערה בתיקו האישי לפיה הוא בעל "עבירה פלילית" (כך נכתב) כי אז הוא עלול לאבד את מקום עבודתו. עוד הוגש מכתב בחתימת סגן מנהל הכספים בעירייה לפיו הנאשם מבצע את עבודתו כפועל איסוף אשפה כנדרש. בנוסף, העידו לפניי אימו של הנאשם, שעמדה על הקשיים הכלכליים בהם היא נתונה ועל כך שהנאשם ביצע את העבירה כדי לסייע בידה; וכן חבר של המשפחה שסייע בידי הנאשם להתקבל לעבודה במחלקת התברואה בעיריית ירושלים, וסיפר כי גורם פלוני בעירייה הסביר לו שהנאשם לא יוכל להתקדם לתפקידים אחרים בעירייה אם יורשע בפלילים. מנגד, בא-כוח המאשימה טען כי ערך בירור טלפוני מול היועצת המשפטית של עיריית ירושלים, וכי הבירור העלה כי הרשעה לא תעלה ולא תוריד בעניין המשך העסקתו של הנאשם שם.

הסנגור חלק על טענתה האחרונה של המאשימה. על רקע מחלוקת עובדתית זו, נדחה המשך הדיון על-מנת שהמאשימה תשקול את בקשתה לזמן את היועצת המשפטית של עיריית ירושלים למתן עדות בבית-המשפט. ביום 6.1.2014 הגישה המאשימה מסמך כתוב בחתימת היועצת המשפטית של העירייה, עו"ד ברברה צור, המבהיר את עמדת עיריית ירושלים - בין לגבי עובד שהורשע ובין לגבי עובד שנקבע כי ביצע עבירה ללא הרשעה (במכתב צוין כי בכל מקרה של הרשעה או אי הרשעה בעבירות שיש עימן קלון, מוגשת תובענה לבית-הדין המשמעתי לעובדי הרשויות המקומיות, ובשני המקרים העירייה עותרת לעונש של פיטורין). המאשימה הודיעה כי מצידה, די לה באותו מכתב שהוגש.

על רקע זה, הוריתי לסנגור ביום 6.1.2014 להודיע האם ניתן ליתן החלטה על-בסיס הטיעונים שנשמעו בתיק. ביום 7.1.2014 השיב הסנגור בכתב כי הנאשם פוטר מעבודתו בעירייה (כפי הנראה על רקע בעיית תפקוד ו/או בעיה רפואית לעבודה בניקיון) ולפיכך ביקש כי לא תינתן החלטה על-בסיס החומר הקיים. לשאלת בית-המשפט, הודיע

הסנגור בכתב כי הנאשם קיבל הודעה על פיטוריו כבר ביום 29.12.2013. לפי הטענה, הנאשם סבר כי פיטורין אלה אינם סופיים, שכן ראש הוועד בעירייה מסר לו ש"יטפל בעניין" וכן עורך-דין אלמוני בתחום דיני עבודה עימו לפי הנטען התייעץ הנאשם, מסר לו ש"הפיטורין אינם תופסים". יודגש כי הודעת-הפיטורין לא הובאה לידיעתי בדיון שהתקיים לפני ביום 1.1.2014 במסגרתו הובאו ראיות הנאשם בסוגית השלכת ההרשעה על עבודתו בעירייה. לסוגיה זו אשוב ואתייחס בהמשך הדברים.

בישיבה הבאה שהתקיימה לפני ביום 12.1.2014 הבהיר הסנגור כי בישיבה הקודמת מיום 1.1.2014, לא חשף בפניו מרשו את דבר הודעת-הפיטורין שקיבל מעיריית ירושלים ביום 29.12.2013, ולפיכך הסנגור לא ידע על כך. מטעם זה, הסנגור לא עדכן את בית-המשפט על ההתפתחות האמורה, והציג ראיות בדבר השלכות אפשריות של ההרשעה על המשך העסקת מרשו בעירייה, בעוד הלה כבר קיבל לידי הודעת-פיטורין. שוב ביקשה ההגנה את דחיית מועד הדיון, בנימוק כי נוצרה סיטואציה חדשה, וכי נדרש לנאשם זמן כדי להביא ראיות להוכחת טענתו כי גם לאחר פיטוריו מהעירייה, הרשעה עלולה ליצור פגיעה ממשית וקונקרטי באפשרויות העסקתו. לפני משורת הדין, ועל-מנת לאפשר לנאשם לפרוס את טענותיו לפני עד תום, דחיתי את מועד הדיון דחיה קצרה, פעם נוספת.

בדיון שהתקיים לפני ביום 21.1.2014, הציג הסנגור מכתב מחברה שככל הנראה עוסקת בהסעדה ובהפעלת מזנונים, ואשר הנאשם היה בראיון קבלה לעבודה במסגרתה. במכתב שנושא את התאריך 9.1.2014 נרשם כי בהמשך לשיחה ולראיון עם הנאשם, הוא נדרש להמציא, בין היתר, "תעודת יושר מהמשטרה (גיליון ר.פ. מלא)" - כך לשון המכתב.

טיעוני הצדדים בסוגית ההרשעה

5. טענת המאשימה היא כי קשיים כלכליים אינם יכולים להצדיק ביצוע עבירות פליליות, וכי חומרת העבירות מחייבת את הרשעת הנאשם. עוד טענה המאשימה כי הנאשם לא הוכיח כי הרשעה תפגע בעתידו או בשיקומו באופן קונקרטי וחמור. נטען כי מהמכתב שהוגש לבית-המשפט בנוגע לראיון העבודה שנערך לנאשם בחברת המזנונים, לא ברור מהו התפקיד אליו התראיין הנאשם והאם הוא דורש מיומנות מיוחדת. אף לא ברור מהמכתב מהי ההשלכה שתהיה להרשעת הנאשם על סיכויי קבלתו לעבודה, אם בכלל. המאשימה הוסיפה והלינה על אופן השתלשלות העניינים בהליך כפי שפורטה לעיל, ועל כך שהנאשם מצא לחשוף את עובדת פיטוריו מעיריית ירושלים, רק לאחר שהמאשימה הגישה מכתב מהיועצת המשפטית של העירייה ממנו עלה לכאורה כי אין נפקא מינה אם הנאשם יורשע או אם ייקבע כי ביצע עבירה. בהתחשב בכל אלה, עתרה המאשימה שלא לחרוג מהכלל ולהרשיע את הנאשם בדיון.

6. מנגד, הסנגור עמד על כך שהנאשם הינו בחור צעיר, שביצע את העבירות על רקע מצוקה כלכלית של אימו שהתקשתה לעמוד בתשלומי המשכנתא. לטענת הסנגור, כל רצונו של הנאשם היה להימנע ממכירת רכבו בשוק החופשי מתחת למחיר המחירון, ולקבל מחברת הביטוח את מחיר המחירון של הרכב כדי לסייע לאימו. עם חשיפת העבירות, הנאשם נותר קירח מכאן ומכאן, שכן הרכב הועבר לידיים זרות כך שהנאשם איבד אותו, וזאת בלא לקבל את כספי הביטוח. הנאשם הודה מיד כשנחקר במשטרה והביע חרטה על מעשיו. לטענת הסנגור, כל אלה מפחיתים מחומרת המעשים ומאפשרים אי הרשעה. הסנגור הוסיף וטען כי מאחר שמדובר בבחור צעיר שעתידו לפניו והוא עומד להינשא בקרוב ולהקים בית בישראל, אין הכרח בהוכחת פגיעה קונקרטי ישירה, ודי בכך שההרשעה עלולה לפגוע

ביכולתו של הנאשם למצוא עבודה בהמשך חייו. עוד הוסיף הסנגור כי מהמכתב שהוגש לבית-המשפט החתום על-ידי חברת המזנונים, עולה כי הרשעה תפגע ביכולתו של הנאשם להתקבל לעבודה קונקרטיית. בהתחשב בכל אלה, ובשים לב לאסמכתאות אליהן הפנה מן הפסיקה, עתר הסנגור להימנע מהרשעת מרשו.

7. הנאשם עצמו ביקש לומר את דבריו וציין כי שילם מחיר בגין העבירות בכך שהפסיד את הרכב, הוריו לא דיברו עימו במשך מספר חודשים והוא צופה שייתקל בקשיים בחיפוש עבודה אם יורשע. לטענתו, לא חשף בפני בית-המשפט ואף לא בפני הסנגור את הודעת-הפיטורין שקיבל מעיריית ירושלים עובר לדיון שהתקיים לפניו ביום 1.1.2014, שכן סבר שהפיטורין אינם סופיים. ארוסתו של הנאשם ציינה כי העבירות שביצע הנאשם מהוות מעידה חד-פעמית.

הכרעה בסוגית ההרשעה

8. בפסיקה נקבע כי משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם בדיון, וכי הימנעות מהרשעה מהווה חריג השמור למקרים בעלי נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן. על-מנת להכריע בסוגית הרשעתו של נאשם בדיון, על בית-המשפט לבחון את הצטברותם של שני גורמים מרכזיים: ראשית, האם סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים. ושנית, האם הרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם (ראו: ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997)).

9. באשר לסוג העבירות ומהותן - העבירות אשר בביצוען הודה הנאשם חותרות תחת ערכים יסודיים בחברתנו, שעניינם הגנה על סדרי משטר וחברה תקינים; מניעת הכבדה נוספת על רשויות אכיפת החוק, אשר ידיהן עמוסות לעייפה; והגנה על ניהול חיי מסחר תקינים והוגנים. העבירות, לפי מהותן ונסיבותיהן, אינן דורשת תכחום רב, הפוטנציאל להפקת רווח כספי בגינן הוא גדול, ועל דרך הכלל קיים קושי לחשוף עבירות אלה, תוך שנזקן מתגלגל לכלל הציבור במסגרת תשלומי פרמיות הביטוח. בהתחשב בכל אלה, יש ליתן ביטוי לאינטרסים של הלימה, הרתעה ואכיפה שוויונית של הדיון, תוך העברת מסר ברור כי בית-המשפט לא יסכין עם ביצוע של עבירות מן הסוג הנדון. הטענה כי הנאשם ביצע את העבירות על רקע מצוקה כלכלית בה היתה נתונה אימו שהתקשתה בהחזר תשלומי המשכנתא, לא נעלמה מעיניי. יחד עם זאת, עסקינן בבחור בגיר שהבין את משמעות מעשיו ושעם כל רצונו המובן לסייע לאימו, היה עליו להימנע מהתנהגות עבריינית יזומה ומתוכננת הכוללת דרכי תחבולה וכזב. אף לא נעלם מעיניי כי פרק הזמן שחלף מעת מסירת הידיעה הכוזבת ועד להודאתו של הנאשם במשטרה, היה בן ימים ספורים וכי כספי הביטוח לא הועברו לידי של הנאשם. יחד עם זאת, אין להתעלם מכך שהעבירות נחשפו בעקבות פניית חברת הביטוח למשטרה ולא ביוזמת הנאשם.

10. בכל הנוגע לדרישה שעניינה הוכחת פגיעה קונקרטיית וחמורה בשיקומו או בעתידו הנאשם בגין הרשעתו - כפי שצוין לעיל, התקיימו לפניו מספר דיונים בתיק זה בנוגע לסוגיה האמורה. בסופה של דרך, לא שוכנעתי כי הנאשם הרים את הנטל להוכיח פגיעה חמורה בעתידו או בשיקומו. על-פני הדברים, פיטוריו של הנאשם מהעירייה לא נבעו משאלת הרשעתו בדיון (שהרי שאלה זו טרם הוכרעה בעת הפיטורין). אשר למכתב של חברת המזנונים שהועבר לעיוני - עליו לומר כי שאלה היא האם הדרישה מהנאשם להצגת "גיליון ר.פ. מלא" היא אמנם אפשרית בשים לב להסדר הקבוע בסעיף 22 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 (ראו במיוחד: סעיף 22(ב) לחוק הנ"ל). אף אם הדבר אפשרי, הרי בהתאם לסעיף 2(2) לחוק הנ"ל, פרטי הרישום כוללים לא רק הרשעות, אלא גם צווי של"צ שניתנו ללא הרשעה. בין כך ובין אחרת, לא ברור מהמכתב שהוגש לעיוני מהי בדיוק העבודה לה התראין הנאשם, מהם סיכויי

קבלתו של הנאשם לעבודה בלי קשר לשאלת הרשעתו, וכן כיצד תשפיע הרשעה - ולחלופין אי הרשעה - על קבלת הנאשם לאותה עבודה. אף לא ברור האם מדובר בעבודה הדורשת הכשרה או מיומנות מיוחדת שיש ברשות הנאשם, והאם פתוחה לפני הנאשם הדרך לחפש עבודה מקבילה במקומות אחרים. בנסיבות אלה, קשה לומר כי הוכחה פגיעה קונקרטיית חמורה בעתידו של הנאשם עקב הרשעה, במידה שיש בה כדי להצדיק העדפה של שיקולים אינדיבידואליים על-פני האינטרסים הציבוריים עליהם עמדתי לעיל. אכן, הרשעה מעצם טיבה וטבעה הינה בעלת השפעה על עתידו של כל מורשע. היא בוודאי לא תיטיב עם הנאשם. עם זאת, כאשר מדובר בנאשם בגיר הרי גם כאשר הוא חסר עבר פלילי, הכלל נותר הרשעה.

11. אוסיף ואומר כי הנאשם בחר שלא לחשוף בפני סנגורו ובפני בית-המשפט את הודעת-הפיטורין שקיבל ביום 29.12.2013 מעיריית ירושלים. עקב כך, נערך לפניי ביום 1.1.2014 דיון מלא בשאלת ההשלכה של ההרשעה על המשך העסקתו של הנאשם בעירייה וכן בחינת ראיות בנושא, בלא שהנאשם ראה לגלות את העובדה כי סוגיה זו עלולה להפוך ללא אקטואלית. אציין כי אף אם הנאשם סבר אותה עת כי הודעת פיטוריו אינה סופית כנטען על-ידו, הרי אי חשיפת המידע בדבר עצם קבלתה של הודעת-פיטורין, מעוררת תחושה לא נוחה. הסנגור עצמו הסכים בטיעונו לפניי מיום 12.1.2014 כי היה על מרשו לחשוף מידע זה, ובצדק. הפונה לבית-המשפט בבקשה כי יחרוג מן הכלל ויימנע מהרשעתו, ראוי שיבוא כאשר פיו וליבו שווים, ויציג תמונת מצב מלאה ואמינה לפני בית-המשפט. המידע הנדון נחשף רק לאחר שהמאשימה הציגה מכתב של היועצת המשפטית של עיריית ירושלים, ובעקבות כך טענה כי אין משמעות להרשעה או לאי הרשעה בנוגע להמשך העסקתו של הנאשם בעירייה. רק לאחר מכן, התגלה לסנגור ובעקבות כך לבית-המשפט, כי הנאשם פוטר מעבודתו בעירייה. למען הסר ספק, דבריי אלה אינם בבחינת שיקול מכריע להרשעת הנאשם, ושני הנימוקים הקודמים שהובאו הם המרכזיים. עם זאת, לא ניתן היה שלא להתייחס לתמיהה שעלתה עקב התנהלות הנאשם בהליך שלפניי, ולהצטרפותה ליתר הטעמים עליהם עמדתי.

12. אמת, ניתן להצביע על נסיבות לקולא בעניינו של הנאשם, ובהן: ההודאה בחקירה המשטרית ובבית-המשפט וכן החרטה שהביע; גילו הצעיר יחסית של הנאשם; העדר הרשעות קודמות וניהול אורח חיים נורמטיבי בעיקרו; נסיבותיו האישיות של הנאשם וכן המציאות המשפחתית המורכבת עימה נאלץ להתמודד מגיל צעיר כמפורט בתסקיר שירות המבחן, ואשר עמדה ברקע לביצוע העבירות. כל אלה יקבלו משקל במסגרת גזירת הדין, אולם בנסיבות העניין לא שוכנעתי כי די בהן כדי להצדיק הימנעות מהרשעה. אף לא נעלמה מעיניי המלצת שירות המבחן להימנע מהרשעת הנאשם בדין. דא עקא, מדובר בהמלצה בלבד. בית-המשפט נותן משקל מהותי לעמדת שירות המבחן, אולם המלצתו אינה כובלת את בית-המשפט שרואה את התמונה הכוללת תוך מחויבות לאמות-המידה שנקבעו בהלכה הפסוקה, לעקרון השוויון בין נאשמים וכן למכלול שיקולי הענישה הנוספים הצריכים לעניין.

13. אשר על כן, ובהתחשב במכלול הטעמים האמורים, אני מרשיעה את הנאשם על-יסוד הודאתו בעבירות של ידיעות כוזבות לפי סעיף 243 לחוק העונשין, וכן ניסיון לקבלת דבר בתחבולה לפי סעיף 416 בצירוף סעיף 25 לחוק.

גזירת העונש

14. הצדדים הסכימו על עונש של עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 220 שעות כמומלץ בתסקיר שירות המבחן. בנסיבות העניין, ונוכח מכלול השיקולים לקולא עליהם עמדתי בפסקה 12 לעיל, אני מוצאת את ההסכמה בין

הצדדים לעניין העונש הולמת, ורואה לכבדה.

אוסף כי ברגיל, בעבירות מן הסוג בהן הורשע הנאשם, יש מקום לשקול הטלת קנס כספי. זאת, בהתחשב בכך שמדובר בעבירות המבוצעות ממניע כלכלי ולפיכך מתבקשת סנקציה כספית שתהפוך את ביצוען לבלתי משתלם (ראו והשוו: ת"פ (י-ם) 4079/09 פרקליטות מחוז ירושלים נ' בן אבו, פסקה 5 (6.12.2012)). עם זאת, נוכח נסיבותיו האישיות והכלכליות של הנאשם; נוכח העובדה כי הנאשם איבד את רכבו בעקבות מעשי העבירה; וכן נוכח ההסכמה העונשית אליה באו הצדדים; ראיתי להימנע מחיוב הנאשם בקנס.

סוף דבר

15. נוכח מכלול הטעמים האמורים, אני מרשיעה את הנאשם בעבירות שנקבע כי ביצע כמפורט בפסקה 13 לעיל, ומשיתה עליו כדלקמן:

הנאשם יבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 220 שעות על-פי התוכנית המוצעת בתסקיר שירות המבחן. שירות המבחן יפקח על עבודת הנאשם ויהיה רשאי לשנות את מקום ההשמה במידת הצורך, ללא צו שיפוטי נוסף.

מובהר לנאשם כי עליו לשתף פעולה עם שירות המבחן וכי עליו לבצע את השל"צ, שאם לא כן - אדון בעניינו מחדש.

המזכירות תמציא העתק גזר הדין לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ט' אדר תשע"ד, 09 פברואר 2014, במעמד הצדדים.